

Agnieszka Bochniarz

Maria Curie-Skłodowska University, Poland

ORCID 0000-0002-5675-3314

Urszula Olejnik

Maria Curie-Skłodowska University, Poland

ORCID 0000-0003-2391-123X

Ego-resiliency a samoocena studentów z pasją i bez pasji – moderacyjna rola poczucia własnej skuteczności

**The moderating role of self-efficacy on the relationship between
ego-resiliency and self-esteem of students with and without passion**

Abstract: The purpose of the conducted research was to find out the relationship between ego-resiliency and self-esteem of students with and without passion, taking into account the moderating role of self-efficacy. The study included 201 university students, including 111 students declaring to have passions and 90 students without passions. The study used Rosenberg's Self-Esteem Scale, Ego-Resiliency Scale, the General Self-Efficacy Scale (GSES) and the Self-Report Passion Scale. The relationship between the variables was tested using correlation and moderation analysis. The results show that the relationship between ego-resiliency and self-efficacy among students with and without passion is statistically significant, and also indicate a positive relationship between ego-resiliency and self-efficacy only in among students with passion with high self-efficacy. In contrast, ego-resiliency is negatively related to self-esteem only for students without passion with low and average self-efficacy.

Keywords: passion, self-esteem, ego-resiliency, self-efficacy, students, moderation analyses.

Wprowadzenie

W literaturze obszernie przedstawiony jest istotny wpływ samooceny na różne aspekty życia i funkcjonowania człowieka. Jej poziom jest jednym z czynników decydujących o jakości relacji z otoczeniem, możliwościach osiągnięcia sukcesu, realizacji planów i dążeń życiowych, radzeniu sobie z wyzwaniami (Błachno i in., 2013; Cameron, Granger, 2019; Rouault, Will, Fleming i Dolan, 2022). W związku z tym, że problematyka związana z samooceną stanowi przedmiot dociekań i analiz wielu dyscyplin naukowych termin „samoocena” jest różnie konceptualizowany. Niektóre ujęcia samooceny kładą akcent na poznawcze procesy leżące u podstaw postawy wobec siebie samego. W tej grupie istotną rolę odgrywa percepcja siebie czy też wiedza na temat „ja”, czyli przekonania i wyobrażenia o sobie, o swoich cechach, zdolnościach, roli i możliwościach (m.in. Greenwald i in. 2002; Zbonikowski, 2011). Inne podejścia opierają się na emocjonalnym aspekcie samooceny, podkreślając rolę uczuć, jakich jednostka doświadcza w odniesieniu do własnej osoby (m.in. Wojciszke, 2011, 2012). Możemy znaleźć stosunkowo sporo doniesień z badań podejmujących kwestię samooceny studentów. Wyniki dostępnych eksploracji pokazują, że studenci mający niski poziom samooceny zwykle nie wierzą w swoje możliwości, w niewielkim stopniu wykorzystują swój potencjał, częściej doświadczają frustracji, smutku i niepokoju, ograniczają się do tego, co znane i mało wymagające (Bochniarz, 2018; Acosta-Gonzaga, 2023). Z kolei wysoka samoocena pozytywnie koreluje z zaangażowaniem w naukę (Sirin i Rogers-Sirin, 2004; Filippello i in. 2021) oraz pewnością poradzenia sobie z napięciem emocjonalnym wywołanym przez stres (Stanek, 2021).

Ego-resiliency należy do stosunkowo nowych koncepcji w teorii i praktyce badawczej i jest definiowane jako indywidualna zdolność do adekwatnej i dynamicznej samoregulacji, dzięki której jednostka jest w stanie szybciej dostosowywać się zarówno do zewnętrznych, jak i wewnętrznych czynników stresogennych i osiągać pożądane funkcjonowanie emocjonalne i społeczne (Alessandri, Zuffianò, Eisenberg i Pastorelli, 2017; Kołodziej-Zaleska, Iłska, Brandt-Salmeri, Jazłowska i Przybyła-Basista, 2023). Wysokie nasilenie tej cechy sprzyja planowaniu i działaniu na rzecz celów długoterminowych (Vecchio, Barcaccia, Raciti, Vera i Milioni, 2019), otwartości na nowe doświadczenia, lepszemu przystosowaniu i wykorzystywaniu aktywnych strategii radzenia sobie w zmieniającej się rzeczywistości (Alessandri, Vecchione, Steca, Caprara i Capara, 2007), przeżywaniu pozytywnych emocji (Kołodziej-Zaleska, Przybyła-Basista, 2018). Wyniki większości badań wskazują na pozytywny związek ego-resiliency z samooceną. Osoby o wysokim

ego-resiliency i wysokim poziomie samooceny rzadziej doświadczają zaburzeń emocjonalnych i behawioralnych, lepiej radzą sobie w stresujących sytuacjach (Arslan, 2016; Balgiu, 2017), wierzą we własne kompetencje i możliwości, częściej przejawiają pozytywne oczekiwania co do przyszłości (Ruchkin, Grafman, Cameron i Berndt, 2004).

Jednym z czynników różnicujących ludzi w zakresie myślenia, odczuwania i działania jest poczucie własnej skuteczności. Ta dyspozycja przejawia się w wierze w siebie, w przekonaniu o posiadaniu zdolności do działania w nowych, często nieprzewidywalnych i stresogennych okolicznościach (Byra, 2011; Gabryś, 2023a, 2023b), kształtuje się w oparciu o własne doświadczenia życiowe, weryfikując tym samym zdolności i umiejętności jednostki (Juczyński, 2000). Studenci z wysokim poziomem samoskuteczności cechują się większą świadomością w podejmowaniu studiów (Nowak, Pawlas, Duda, Kulik i Nowak, 2018), a w konsekwencji wyższą satysfakcją ze studiowania (Carranza Esteban, Mamani-Benito, Caycho-Rodriguez, Lingán-Huamán i Ruiz Mamani, 2022), odznaczają się systematycznością i wytrwałością w uczeniu się, umiejętnościami planowania i organizacji własnego procesu uczenia się (Rodek, 2020), motywacją do nauki (Dybiec, Tarkowski, Krzemieńska, Szlagor i Zalewska-Janowska, 2021), lepszymi wynikami w nauce (Lin i in., 2022) oraz mniejszym poziomem stresu (von Keyserlingk, Yamaguchi, Pedroza, Arum i Eccles, 2022).

Pasja odgrywa kluczową rolę w życiu człowieka, wpływając na różnorodne zasoby osobiste i psychologiczne. Badania nad pasją, szczególnie w kontekście modelu dualistycznego Roberta Valleranda, pokazują, że pasja może mieć zarówno pozytywne, jak i negatywne konsekwencje w zależności od jej typu: harmonijnej lub obsesyjnej (Vallerand i in., 2003; Vallerand, Chichekian, Verner-Filion i Bélanger, 2023). Posiadanie pasji, szczególnie harmonijnej, zwiększa poziom zaangażowania i motywacji w różnych działaniach, zarówno akademickich, jak i zawodowych, sprzyja osiąganiu lepszych wyników w nauce, zdobywaniu nowych umiejętności i rozwijaniu istniejących talentów, przyczynia się do ogólnego zadowolenia z życia, przyczynia się do budowania silniejszych sieci społecznych i zawodowych (Vallerand i Verner-Filion, 2013; Zhao, Liu i Qi, 2021; Byra i Zielińska, 2024).

Celem niniejszego badania jest analiza związku pomiędzy ego-resiliency a samooceną studentów z pasją i bez pasji przy uwzględnieniu moderacyjnej roli uogólnionego poczucia własnej skuteczności. Ego-resiliency obejmuje te aspekty osobowości, które umożliwiają elastyczne i aktywne przystosowanie się do zewnętrznych i wewnętrznych czynników stresogennych w satysfakcjonujący sposób (Kołodziej-Zaleska i Przybyła-Basista, 2018).

Samooocena w ujęciu Morrisa Rosenberga jest pozytywną lub negatywną postawą wobec własnej osoby (Dzwonkowska, Lachowicz-Tabaczek i Łaguna, 2008). Z kolei poczucie własnej skuteczności jest przekonaniem jednostki o możliwości skutecznego działania w nowych, niejednoznacznych, często nieprzewidywalnych warunkach (Oleś, 2005). Zatem prowadzone badania zmierzały do udzielenia odpowiedzi na następujące pytanie badawcze: Czy uogólnione poczucie własnej skuteczności moderuje związek pomiędzy ego-resiliency a samoooceną studentów z pasją i bez pasji, a jeśli tak to w jaki sposób?

Zarówno założenia teoretyczne, jak i wyniki dotychczasowych analiz empirycznych pozwoliły na wysunięcie następującej hipotezy poddanej weryfikacji w trakcie badań własnych.

H1. Poczucie własnej skuteczności moderuje związek pomiędzy ego-resiliency a samoooceną studentów z pasją i bez pasji. Wysokie ego-resiliency umożliwia jednostce lepsze i szybsze przystosowanie się do zmiennych warunków życia, zwiększa odporność na lęk, niepokój i inne negatywne emocje, buduje większą pewność siebie (Falewicz, 2016; Kołodziej-Zaleska, Przybyła-Basista, 2018). Zakłada się, że wysokie ego-resiliency buduje wiarę w siebie i większą akceptację własnego „ja”. Jednocześnie relacja ta jest moderowana przez poczucie własnej skuteczności, ponieważ siła przekonania o samoskuteczności pozwala angażować własne zasoby w działania związane z koniecznością poradzenia sobie w nowych, często stresujących okolicznościach.

Rycina 1. Powiązania pomiędzy analizowanymi zmiennymi
Źródło: badania własne

Metoda

Narzędzia

Materiał badawczy zebrano od studentów wykorzystując następujące narzędzia: Skalę Samooceny SES M. Rosenberga, Ego-Resiliency Scale, Skalę Uogólnionej Własnej Skuteczności (GSES) i Self-Reported Passion Scale (SRPS). Skala Samooceny SES M. Rosenberga w polskiej adaptacji Ireny Dzwonkowskiej, Kingi Lachowicz-Tabaczek i Marioli Łaguny pozwala na pomiar globalnej samooceny u młodzieży i osób dorosłych. Arkusz testowy obejmuje 10 twierdzeń (np. „Lubię siebie”), ocenianych przez badanego na 4-punktowej skali (Dzwonkowska i in., 2008). Narzędzie posiada zadowalającą rzetelność mierzoną współczynnikiem α Cronbacha (0,81) (Szpitalak, Polczyk, 2015). Ego-Resiliency Scale (ER89) wykorzystywana jest do pomiaru cechy osobowości ego-resiliency. Polska wersja skali została skrócona do 12 stwierdzeń (np. „Jestem pomocny dla moich przyjaciół”), do których badany ustosunkowuje się na 4-stopniowej skali. Rzetelność całej skali wynosi α Cronbacha = 0,82 (Kołodziej-Zaleska, Przybyła-Basista, 2018). Skala Uogólnionej Własnej Skuteczności (GSES) R. Schwarzera i M. Jerusalem w polskiej adaptacji Zygryda Juczyńskiego zawiera 10 stwierdzeń (np. „Łatwo jest mi trzymać się swoich celów i je osiągać”), do których badany ustosunkowuje się wykorzystując 4-stopniową skalę. Pozwala ona określić nasilenie ogólnego przekonania osoby odnośnie do efektywności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Skala ma zadowalającą rzetelność i α Cronbacha wynosi 0,88 (Juczyński, 2000). Self-Report Passion Inventory składa się z dwóch części. W pierwszej części osoba badana dzieli się informacjami na temat swoich aktywności, które są jej pasją, wykorzystując do tego 5-stopniową skalę. Natomiast druga część obejmuje 9 itemów, tworzących trzy podskale: Personalne korzyści z pasji (5 itemów); Sposób nabycia pasji (2 itemy); Zrównoważenie pasji (2 itemy). Oceniane są one również na 5-stopniowej skali (Byra, Oszwa, Buczak, Łukasik i Klimkowska, w druku).

Analizy statystyczne

W celu określenia moderacyjnej roli poczucia własnej skuteczności w związku pomiędzy ego-resiliency a samooceną studentów z pasją i bez pasji zastosowano analizę moderacji przy użyciu macro PROCESS dla SPSS (wersja 3.3) (Hayes, 2018).

Osoby badane

Badanie zostało przeprowadzone w formule on-line. Kryterium doboru do badań było studiowanie na studiach licencjackich i magisterskich. Po wyrażeniu zgody na udział w badaniach, studenci otrzymali kwestionariusz

z baterią testów. W badaniu uczestniczyło 201 studentów, w tym 111 (55,22%) posiadających pasję oraz 90 (44,78%) bez pasji. Grupę badanych w zdecydowanej większości stanowiły kobiety (89 - 80,18% studentki posiadające pasję i 79 - 87,8% - bez pasji). Średni wiek badanych studentów z pasją wyniósł 22,91 lat (SD=7,90), natomiast studentów bez pasji - 22,41 lat (SD=2,69).

Wyniki badań

Pierwszym etapem prowadzonych analiz objęto studentów z pasją. Pośród osób posiadających pasję przeprowadzono analizę korelacyjną uwzględnionych w niniejszym badaniu zmiennych.

Tabela 1. Związek między ego-resiliency, samooceną a poczuciem własnej skuteczności u studentów z pasją – współczynniki korelacji r Pearsona (macro PROCESS dla SPSS, wersja 3.3)

	Ego-resiliency	Samoocena (wynik ogólny)	Poczucie własnej skuteczności (wynik ogólny)
Ego-resiliency	1		
Samoocena (wynik ogólny)	0,26 [*]	1	
Poczucie własnej skuteczności (wynik ogólny)	0,61 ^{**}	0,19 [*]	1

*, $p < 0.05$; **, $p < 0.01$;

Źródło: opracowanie własne

Przeprowadzona analiza korelacyjna wskazuje, że ego-resiliency, samoocena i poczucie własnej skuteczności wiążą się pozytywnie w grupie studentów posiadających pasję. Wyższe nasilenie ego-resiliency koresponduje z wyższym nasileniem poczucia własnej skuteczności i samooceny. Należy przy tym zaznaczyć, że najsilniejsze powiązania stwierdzono między ego-resiliency a poczuciem własnej skuteczności, słabsze zaś pomiędzy poczuciem własnej skuteczności a samooceną. Pozwala to przypuszczać, że studenci posiadający pasję mają wyższy poziom adaptacyjnej elastyczności w zależności od sytuacji dzięki czemu skuteczniej radzą sobie z trudnościami, koncentrując się na pozytywnych aspektach swojego życia, a także postrzegają siebie korzystniej.

Kolejnym etapem prowadzonych analiz była analiza korelacyjna uwzględnionych w badaniu zmiennych w grupie studentów bez pasji.

Tabela 2. Związek między ego-resiliency, samooceną a poczuciem własnej skuteczności u studentów bez pasji – współczynniki korelacji r Pearsona (macro PROCESS dla SPSS, wersja 3.3)

	Ego-resiliency	Samoocena (wynik ogólny)	Poczucie własnej skuteczności (wynik ogólny)
Ego-resiliency	1		
Samoocena (wynik ogólny)	-0,39**	1	
Poczucie własnej skuteczności (wynik ogólny)	0,54**	-0,18	1

** : $p < 0.01$.

Źródło: opracowanie własne

Uzyskane rezultaty przeprowadzonej analizy korelacyjnej wskazują na istnienie istotnej statystycznie, negatywnej zależności pomiędzy ego-resiliency a samooceną oraz pozytywnej pomiędzy poczuciem własnej skuteczności a ego-resiliency. Im większa dyspozycja do bycia elastycznym w sytuacjach kryzysowych, tym niższa samoocena, ale wyższa skuteczność w radzeniu sobie w sytuacjach trudnych w grupie studentów nie posiadających pasji.

Tabela 3. Ego-resiliency a samoocena u studentów z pasją – poczucie własnej skuteczności jako moderator (macro PROCESS dla SPSS, wersja 3.3)

Zmienne		B	SE	t	p	LLCI	ULCI
Samoocena	Constant	31,111	3,100	10,301	0,001	21,001	37,309
	Ego-resiliency	-0,309	0,100	-3,111	0,001	-0,543	-0,131
	Poczucie własnej skuteczności	-0,499	0,099	-4,201	0,001	-0,728	-0,323
	Ego-resiliency x poczucie własnej skuteczności	0,010	0,003	4,203	0,001	0,006	0,014
Model: $R^2 = 0,310$; $F(11,91) = 9,07$; $p < 0,001$							

Jak wynika z danych zawartych w tabeli 3 zaprojektowany model moderacyjny jest istotny statystycznie i wyjaśnia 31% wariancji samooceny badanych studentów z pasją. Należy wskazać, że poczucie własnej skuteczności moderuje związek pomiędzy ego-resiliency a samooceną ($R^2 = 0,310$; $F(11,91) = 9,07$; $p < 0,001$). Uzyskane wyniki wskazują na to, że pozytywna relacja między ego-resiliency a samooceną zaznacza się jedynie u badanych studentów z pasją z wysokim poczuciem własnej skuteczności ($B = 0,092$; $SE = 0,035$; $t = 3,002$; $CI95\% = [0,091; 0,201]$).

W dalszej części analiz określono moderacyjną rolę poczucia własnej skuteczności w związku pomiędzy ego-resiliency a samooceną studentów bez pasji.

Tabela 4. Ego-resiliency a samoocena u studentów bez pasji – poczucie własnej skuteczności jako moderator (macro PROCESS dla SPSS, wersja 3.3)

Zmienne		B	SE	t	p	LLCI	ULCI
Samoocena	Constant	38,456	3,9842	9,652	0,001	30,536	46,377
	Egoresiliency	-0,594	0,1373	-4,329	0,001	-0,867	-0,321
	Poczucie własnej skuteczności	-0,509	0,1741	-2,920	0,004	-0,855	-0,162
	Egoresiliency x poczucie własnej skuteczności	0,017	0,005	3,163	0,002	0,006	0,028
Model: $R^2 = 0,24$; $F(9,04) = 10,007$; $p < 0,001$							

Dane zawarte w tabeli 4 wskazują na moderacyjną rolę poczucia własnej skuteczności w związku pomiędzy ego-resiliency a samooceną ($R^2 = 0,24$; $F(9,04) = 10,007$; $p < 0,001$) studentów nie posiadających pasji. Ustalono jeden model moderacyjny, który okazał się istotny statystycznie i wyjaśnia aż 24% wariancji samooceny u badanych. Należy podkreślić, że relacja pomiędzy ego-resiliency a samooceną u studentów bez pasji jest moderowana przez niski ($B = -0,299$; $SE = 0,062$; $t = -4,768$; $CI95\% = [-0,424; -0,174]$) i średni ($B = -0,126$; $SE = 0,057$; $t = -2,207$; $CI95\% = [-0,240; -0,012]$) poziom poczucia własnej skuteczności.

Dyskusja wyników

Celem podjętych badań była analiza związków pomiędzy ego-resiliency a samooceną u studentów z pasją i bez pasji przy uwzględnieniu moderacyjnej roli poczucia własnej skuteczności. W grupie studentów z pasją stwierdzono istotne statystycznie korelacje pomiędzy ego-resiliency a samooceną badanych. Związek ten jest moderowany przez poczucie własnej skuteczności studentów z pasją. Z kolei w grupie studentów nie posiadających pasji, ego-resiliency wiąże się negatywnie z samooceną, jednak tylko u osób z niskim i przeciętnym poziomem własnej skuteczności. Otrzymane wnioski empiryczne pozwalają na przyjrzenie się wzajemnym związkom pomiędzy zasobami takimi jak: samoocena, ego-resiliency i poczucie

własnej skuteczności w kontekście osób, które deklarują posiadanie pasji i w przypadku jej braku. Okazało się, że studenci posiadający pasję dysponują wyższym poziomem elastycznego przystosowania do sytuacji stresowych, co z kolei wiązać się może z lepszym postrzeganiem siebie. Wyższa samoocena przekłada się na szybsze i lepsze dostrzeganie swoich zasobów, wykorzystanie ich w działaniu, w szczególności w sytuacjach trudnych. U studentów, którzy zadeklarowali, że nie mają pasji, ego-resiliency było negatywnie powiązane z samooceną, ale tylko u osób z niskim i przeciętnym poczuciem samoskuteczności. Oznacza to, że osoby gorzej radzące sobie ze stresem i posiadające w tym zakresie mniejszą elastyczność, mimo że mogą wykazywać wysokie ego-resiliency, nie czują się wystarczająco kompetentne, aby skutecznie radzić sobie z wyzwaniami. Może to prowadzić do negatywnego postrzegania własnych zdolności, a tym samym obniżać samoocenę. Ego-resiliency, choć generalnie postrzegane jest jako pozytywna cecha, może stawać się źródłem stresu w sytuacjach, gdy jednostka nie posiada wystarczających umiejętności do tego, aby efektywnie zarządzać swoimi reakcjami adaptacyjnymi. Osoby te mogą odczuwać presję, że „powinny” radzić sobie lepiej, co paradoksalnie może prowadzić do niższej samooceny. Studenci nie posiadający pasji, lub ci, którzy są mniej zaangażowani w swoje działania, mogą nie doświadczać pozytywnych skutków wysokiego ego-resiliency.

Porównując uzyskane wyniki w dwóch grupach studentów z pasją i bez pasji, stwierdzić należy, że pasja zdaje się wzmacniać związek między ego-resiliency a samooceną, co jest widoczne w większej elastyczności i zdolności do adaptacji w obliczu trudności (por. Arslan, 2016; Balgiu, 2017). Wysokie ego-resiliency koreluje pozytywnie z samooceną, co może świadczyć o tym, że pasja umożliwia lepsze wykorzystanie wewnętrznych zasobów do radzenia sobie ze zmieniającymi się warunkami życiowymi (por. Zhao i in., 2021). Wysokie poczucie własnej skuteczności moderuje związek między ego-resiliency a samooceną w grupie osób z pasją. To wskazuje, że studenci posiadający pasję, którzy czują się skuteczni, mogą lepiej wykorzystywać swoją odporność do budowania pozytywnej samooceny, co jest spójne z wynikami badań Marii Claudi Cuc (2019), które pokazały, że osoby z wyższą samooceną częściej angażują się w działania związane z ich pasją. Natomiast w grupie studentów bez pasji, niskie i średnie poczucie własnej skuteczności obniża związek między ego-resiliency a samooceną, co wskazywać może na problem w efektywnym wykorzystaniu zdolności adaptacyjnych do budowania samooceny w przypadku braku pasji. Pasja rozumiana jako silne zaangażowanie i entuzjazm w stosunku do pewnych aktywności może być czynnikiem, który pozytywnie wpływa na elastyczność

emocjonalną, samoocenę oraz poczucie własnej skuteczności (por. Freire i in. 2020). Osoby zaangażowane w działania, które są dla nich ważne, mogą lepiej radzić sobie z wyzwaniami i czerpać z tego satysfakcję.

Podsumowanie i ograniczenia badań

Podsumowując, uzyskane rezultaty wskazują na moderacyjną rolę poczucia własnej skuteczności w związku pomiędzy ego-resiliency a samooceną u badanych studentów z pasją i bez pasji. Pasja wydaje się być kluczowym czynnikiem, który pozwala na pozytywne wykorzystanie ego-resiliency do budowania i utrzymania wysokiej samooceny. Studenci z pasją, mając wyższe poczucie własnej skuteczności i ego-resiliency mogą odczuwać większe zadowolenie z życia i swoich osiągnięć. Natomiast brak pasji może skutkować mniejszą zdolnością do wykorzystywania ego-resiliency w pozytywny sposób, co negatywnie wpływa na samoocenę. U studentów z pasją, te zmienne współdziałają w sposób, który sprzyja lepszemu samopoczuciu i adaptacji, w przeciwieństwie do grupy studentów nie posiadających pasji, którzy mogą doświadczać trudności w efektywnym wykorzystaniu swoich zasobów wewnętrznych, co z kolei może prowadzić do niższej samooceny i większych trudności w radzeniu sobie z wyzwaniami życiowymi. Pasja zdaje się zatem wzmacniać pozytywne aspekty zdrowia psychicznego i może być kluczowym elementem w promowaniu dobrostanu wśród młodzieży akademickiej.

Zaprezentowane wyniki badań mogą być wykorzystane w praktyce wychowawczej, terapeutycznej i doradczej. W budowaniu interwencji psychologicznych, pedagogicznych czy wsparcia rozwojowego skupienie się na wzmacnianiu ego-resiliency i poczucia własnej skuteczności może być szczególnie efektywne w grupach o wysokim poziomie pasji, pomagając im lepiej radzić sobie z wyzwaniami i utrzymać wysoką samoocenę. Dla osób bez wyraźnej pasji, rozwijanie ogólnych umiejętności adaptacyjnych i wzmacnianie poczucia własnej skuteczności może przynieść korzyści w zakresie wzmacniania ich samooceny i ogólnego dobrostanu.

Przedstawione wyniki badań są innowacyjnym podejściem zarówno do zagadnień związanych z tematyką pasji w życiu człowieka, jak również ze znaczeniem zasobów indywidualnych w jego funkcjonowaniu, jednak nie są wolne od ograniczeń. Przeprowadzone badania mają charakter przekrojowy, co wiąże się z tym, że nie można uzyskanych wyników interpretować w kontekście związków przyczynowo-skutkowych. Badania podłużne dopełniłyby rozumienia tych zależności. Grupa badanych studentów nie różni się znacząco pod względem socjodemograficznym, dlatego należy rozszerzyć badania na inne grupy wiekowe, zawodowe czy społeczne. W uzyskaniu

dotychczasowych a jednocześnie unikalnych informacji z tego obszaru pomogłoby także przeprowadzenie badań jakościowych. W związku z powyższym do zaprezentowanych wyników badań należy podejść jako do wstępnej eksploracji zjawiska, stanowiącej punkt wyjścia do dalszych pogłębionych analiz.

Bibliografia:

- Acosta-Gonzaga, E. (2023). The Effects of Self-Esteem and Academic Engagement on University Students' Performance. *Behavioral Sciences*, 13(4), 348, 2-12. Doi: 10.3390/bs13040348.
- Alessandri, G., Vecchione, G. M., Steca, P., Caprara, M. G., Capara, G. V. (2007). A revised version of Kremen and Block's Ego Resiliency Scale in an Italian sample. *Testing, Psychometrics, Methodology in Applied Psychology*, 14, 3-4, 165- 183.
- Alessandri, G., Zuffianò, A., Eisenberg, N., Pastorelli, C. (2017). The role of ego-resiliency as mediator of the longitudinal relationship between family socio-economic status and school grades. *Journal of Youth and Adolescence*, 46, 2157-2168. Doi: 10.1007/s10964-017-0691-7
- Arslan, G. (2016). Psychological maltreatment, emotional and behavioral problems in adolescents: The mediating resilience and self-esteem. *Child Abuse & Neglect*, 52, 200-209. Doi:10.1016/j.chiabu.2015.09.010.
- Balgiu, B. A. (2017). Self-esteem, personality and resilience. Study of students emerging adults group. *Journal of Educational Sciences & Psychology*, 7 (LXIX), 1, 93-99.
- Błachno, M., Kołakowski, A., Wójtowicz, S., Wolańczyk, T., Bryńska, A., Pisula, A., Złotkowska, M. (2013). Samoocena chłopców z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej i zaburzeń koncentracji uwagi – doniesienie wstępne. *Psychiatria Polska*, XLVII (2), 281–291.
- Bochniarz, A. (2018). Samoocena studentów kierunków nauczycielskich. *Edukacja – Technika – Informatyka*, 2 (24), 242-247. Doi: 10.15584/eti.2018.2.33.
- Byra, S. (2011). Poczucie własnej skuteczności w kontekście radzenia sobie w sytuacjach trudnych kobiet i mężczyzn z nabytą niepełnosprawnością ruchową. *Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu*, 17, 3, 127-134.
- Byra, S., Oszwa, U., Buczak, A., Łukasik, I., Klimkowska, K. (w druku). *Passion Pressure Scale (PPS): Construction, validity, and reliability*.
- Byra, S., Zielińska, P. (2024). Passion and flourishing in university students: The moderating and mediating roles of resilience. *The New Educational Review*, 76(2), 195-205. doi.org/10.15804/tner.2024.76.2.14

- Cameron, J. J., Granger, S. (2019). Does Self-Esteem Have an Interpersonal Imprint Beyond Self-Reports? A Meta-Analysis of Self-Esteem and Objective Interpersonal Indicators. *Personality and Social Psychology Review*, 23, 1, 73-102. Doi: 10.1177/1088868318756532.
- Carranza Esteban, R. F., Mamani-Benito, O., Caycho-Rodriguez, T., Lingán-Huamán, S. K., Ruiz Mamani, P. G. (2022). Psychological Distress, Anxiety, and Academic Self-Efficacy as Predictors of Study Satisfaction Among Peruvian University Students during the COVID-19 Pandemic. *Frontiers in Psychology*, 13, 1–9. Doi:10.3389/fpsyg.2022.809230
- Cuc, M. C. (2019). The relationship between self-esteem and academic success. *Education, Reflection, Development -ERD 2018*, 36–43. Doi: 10.15405/epsbs.2019.06.6. Pobrano z: <https://www.europeanproceedings.com/book-series/EpSBS/books/vol63-erd-2018/table-of-contents> (dostęp: 16.05.2024).
- Dybiec, J., Tarkowski, B., Krzemińska J., Szlagor, M., Zalewska-Janowska, A. (2021). The Impact of the COVID-19 Pandemic on the Level of Motivation to Study in Medical Students in Poland. *Forum Dermatologicum*, 7(4), 91–99. Doi:10.5603/FD.2021.0017
- Dzwonkowska, I., Lachowicz-Tabaczek, K., Łaguna, M. (2008). *Samooceńa i jej pomiar. Polska adaptacja skali SES M. Rosenberga. Podręcznik*. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych.
- Falewicz, A. (2016). Prężność osobowości i jej rola w procesach radzenia sobie ze stresem. *Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie*, 23, 263–275. Doi: 10.18276/skk.2016.23-17.
- Freire, C., Ferradás, M. M., Regueiro, B., Rodríguez, S., Valle, A., Núñez, J. C. (2020). Coping strategies and self-efficacy in university students: A person-centered approach. *Frontiers in Psychology*, 11, article 841, 1–11. Doi:10.3389/fpsyg.2020.00841.
- Filippello, P., Buzzai, C., Sorrenti, L., Costa, S., Abramo, A., Wang, K. T. (2021). Italian version of the Family Almost Perfect Scale: psychometric characteristics and relationships with academic engagement, self-esteem, and personal perfectionism. *Applied Developmental Science*, 25 (4), 351–363. Doi: 10.1080/10888691.2019.1647106.
- Gabrys, A. (2023a). Poczucie własnej skuteczności a dobrostan psychiczny u studentów – moderacyjna rola postrzeganych pozytywnych zmian w funkcjonowaniu podczas pandemii COVID-19, *Lubelski Rocznik Pedagogiczny*, XLII, 1, 141–160. Doi: 10.17951/lrp.2023.42.1.141-160.

- Gabryś, A. (2023b). Poczucie własnej skuteczności a postrzegane pozytywne zmiany w funkcjonowaniu podczas pandemii COVID-19 wśród studentów – moderacyjna rola orientacji pozytywnej. *Dyskursy Młodych Andragogów*, 23, 264-281. Doi: 10.34768/dma.vi24.680.
- Greenwald, A. G., Banaji, M. R., Rudman, L.A., Farnham, S. D., Nosek, B. A., Mellott, D. S. (2002). Unified Theory of Implicit Attitudes, Stereotypes, Self-Esteem, and Self-Concept. *Psychological Review*, 109, 1, 3–25. Doi: 10.1037//0033-295X.109.1.3.
- Juczyński, Z. (2000). Poczucie własnej skuteczności: teoria i pomiar. *Acta Universitatis Lodzensis. Folia Psychologica* 4, 11-23.
- Kołodziej-Zaleska, A., Przybyła-Basista, H. (2018). Ego-resiliency jako zasób osobisty – narzędzie pomiaru i jego wykorzystanie w badaniach interdyscyplinarnych. *Psychological Journal*, 24, 1, 159-170. Doi: 10.14691/CPPJ.24.1.159.
- Kołodziej-Zaleska, A., Ilska, M., Brandt-Salmeri, A., Jazłowska, A., Przybyła-Basista, H. (2023). How to measure ego-resiliency in the face of various life-changing crises: Measurement invariance, convergent and discriminant validity and reliability of the Polish version of the Revised Ego-Resiliency Scale (ER89-R12). *PeerJ*, 11, Article number: e14499, 1-22. Doi:10.7717/peerj.14499.
- Lin, S., Mastokoukou, S., Longobardi, C., Bozatto, P., Gastaldi, F., Berchiatti, M. (2022). Students' transition into higher education: The role of self-efficacy, regulation strategies, and academic achievements. *Higher Education Quarterly*, 77, 1, 121-137. Doi.org/10.1111/hequ.12374.
- Nowak, G., Pawlas, K., Duda, S., Kulik, A., Nowak, D. (2018). Poczucie własnej skuteczności a zachowania zdrowotne i satysfakcja z życia studentów dietytyki. *Psychologia Rozwojowa*, 23, 3, 83–95. Doi:10.4467/20843879PR.18.018.9359.
- Oleś, P. K. (2005). *Wprowadzenie do psychologii osobowości*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe „Scholar”.
- Rodek, V. (2020). Poczucie własnej skuteczności jako czynnik różnicujący samodzielne uczenie się studentów. *Studia Edukacyjne*, 58, 107-122. Doi: 10.14746/se.2020.58.6.
- Rouault, M., Will, G. J., Fleming, S. M., Dolan R. J. (2022). Low self-esteem and the formation of global self-performance estimates in emerging adulthood. *Translational Psychiatry* 12, 272, 1-10. Doi:10.1038/s41398-022-02031-8.
- Ruchkin, D. S., Grafman, J., Cameron, K., Berndt, R. S. (2004). Working memory retention systems: A state of activated long-term memory.

- Behavioral and Brain Sciences*, 26 (6), 709-28; discussion 728-77. Doi:10.1017/S0140525X03000165.
- Sirin, S. R., Rogers-Sirin, L. (2004). Exploring school engagement of middle-class African American adolescents. *Youth & Society* 35, 323-340. Doi: 10.1177/0044118X03255006.
- Stanek, K.M. (2021). Samoocena a radzenie sobie ze stresem w obszarze kompetencji na przykładzie przyszłych pracowników socjalnych. *Praca Socjalna* 2 (36), 59-71. Doi: 10.5604/01.3001.0014.8732.
- Szpitalak, M., Polczyk, R. (2015). *Samoocena. Geneza, struktura, funkcje i metody pomiaru*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Vallerand, R. J., Blanchard, C., Mageau, G. A., Koestner, R., Ratelle, C., Léonard, M., Gagné, M., Marsolais, J. (2003). The role of passion in psychological and cardiovascular responses. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85 (4), 756-767. Doi:10.1037/0022-3514.85.4.756
- Vallerand, R. J., Verner-Filion, J. (2013). Making People's Life Most Worth Living: On the Importance of Passion for Positive Psychology. *Terapia Psycologica*, 31(1), 35-48.
- Vallerand, R. J., Chichekian, T., Verner-Filion, J., Bélanger, J. J. (2023). The two faces of persistence: How harmonious and obsessive passion shape goal pursuit. *Motivation Science*, 9(3), 175-192. doi.org/10.1037/mot0000303
- Vecchio, G. M., Barcaccia, B., Raciti, P., Vera, P. V., Milioni, M. (2019). Validation of the Revised Ego-Resiliency Scale in a High-Vulnerable Colombian Population. *Universitas Psychologica*, 18 (3), 1-13. Doi:10.11144/Javeriana.upsy18-3.vrer.
- von Keyserlingk, L., Yamaguchi-Pedroza, K., Arum, R., Eccles, J. S. (2022). Stress of University Students before and after Campus Closure in Response to COVID-19. *Journal of Community Psychology*, 50 (1), 285-301. Doi:10.1002/jcop.22561.
- Wojciszke, B. (2011, 2012), *Psychologia społeczna*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Zhao, H., Liu, X., Qi, Ch. (2021). „Want to Learn” and “Can Learn”: Influence of Academic Passion on College Students' Academic Engagement. *Frontiers in Psychology*, 12, 1-9, article 697822. Doi:10.3389/fpsyg.2021.697822
- Zbonikowski, A. (2011). Poczucie własnej wartości dziecka z ograniczeniami w rozwoju. *Pedagogika Rodziny* 1(3/4), 59-68.